

Inledaren

Dags för utvärdering?

För 18 år sedan samlades FN:s medlemsländer för ett toppmöte om narkotika (UNGASS 1998). Det var en tid då det i stort sett rådde konsensus om den globala narkotikapolitiken. Många statsmän närde förhoppningar om att kriget mot droger skulle leda fram mot en drogfri värld. Men ett antal forskare ställde sig skeptiska. I ett öppet brev till Kofi Annan, som då var FN:s generalsekreterare, vädrade de sin oro. De kritiserade the war on drugs och dess effekter och menade att en omsvängning av politiken måste ske. De ansåg att det var avgörande att FN vågade ställa – och ta itu med – de svåra frågorna om effekterna av den förda politiken. Men mötet kom inte att präglas av självrannsakan, tvärt om. Tiden var inte mogen.

Nu är det dags igen. Det så kallade UNGASS-mötet, United Nations General Assembly Special Session on Drugs, kommer att hållas i New York den 19–21 april. Då samlas representanter för världens regeringar för att diskutera den förda politiken och dra upp riktlinjer för framtiden. Men idag råder inte samma konsensus som för 18 år sedan. Kofi Annan har radikalt ändrat ståndpunkt. Och ett antal länder, organisationer och opinionsbildare är kritiska till den traditionella narkotikapolitiken och vill se förändringar.

Nyligen skickade en ny generation forskare, anslutna till det globala nätverket International Centre for Science in Drug Policy, ICSDP, ett öppet brev till FN:s nuvarande generalsekreterare Ban Ki-Moon och andra ledande personer inom FN samt medlemsländernas delegationer. De menar att det behövs en översyn av de indikatorer

som används för att mäta och utveckla narkotikapolitikens effektivitet. De uppmanar länderna att prioritera indikatorer som kan leverera specifika bevis vad gäller narkotikans och narkotikapolitikens inverkan på samhället. Som ett resultat av det fokus som lagts på att begränsa efterfrågan och tillgång har många länder prioriterat en begränsad uppsättning indikatorer, till exempel priset på illegala droger, drogernas renhet, den upplevda tillgängligheten, antalet och mängden beslag, antalet narkotikarelaterade domar och nivån av droganvändningen i befolkningen. Olyckligtvis, menar forskarna, har inte narkotikapolitik som baserats på denna typ av mått, och som framför allt går ut på att bekämpa narkotikabrott på gatunivå kombinerat med åtgärder för att begränsa tillgången, visat sig vara särskilt effektiva strategier för att minska narkotikans skadeverkningar.

Forskarna vill, som ett resultat av årets UNGASS-möte, se att man för binder sig att revidera de viktigaste indikatorerna som används för att mäta drogpolitikens effekter. De hävdar att ett antal mer relevanta indikatorer har utvecklats de senaste decennierna, som bland annat används av WHO, FN:s program för bekämpande av HIV/AIDS och UNICEF. Det handlar om en uppsättning variabler som de menar kan säga något om politikens påverkan på samhället inom de fyra områdena hälsa, fred och säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter. Om inte den typen av mått kompletterar de idag dominerande så kommer skadorna orsakade av narkotika i många samhällen och delar av världen att utvecklas i negativ riktning. Forskarna syftar bland annat

på spridningen av HIV och hepatit C, antalet överdosdödsfall, det drogrelaterade våldet, brotten mot mänskliga rättigheter och de ekonomiska konsekvenserna av att en hög andel av dem som missbrukar eller använder narkotika sitter i fängelse.

Frågan är om FN nu är moget för den här diskussionen. Ett tips är att det dröjer ytterligare några år, till det FN-möte om narkotika som kommer att äga rum år 2019.

Staffan Hasselgren
chefredaktör

Det öppna brevet har rubriken A Call for A Reprioritization of Metrics to Evaluate Illicit Drug Policy. En länk till brevet finns på http://www.icsdp.org/open_letter_global

